مجـــله‌ی توســعه‌ی آمـــوزش در علـــوم پزشــکی
دوره‌ی ۲، شماره ۳، پاییز و زمستان ۸۸، صفحات ۳۳ تا ۴۲

ارزیابی نگرش دانشجویان رشته‌ی پزشکی زنجان نسبت به روان‌پزشکی

دکتر سید ابوالفضل قریشی[۱]

نویسنده‌ی مسئول: زنجان، دانشگاه علوم پزشکی زنجان. مرکز تحقیقات متابولیک dr.sa_ghoreishi@yahoo.com

چکیده

زمینه وهدف: *نگرش دانشجویان پزشکی نسبت به روان‌پزشکی، به طور وسیع در کشورهای دیگر مورد پژوهش قرار گرفته است. نگرش مثبت به روان پزشکی می‌تواند پزشکان آینده را نسبت به نیازهای روان شناختی و اختلالات روان پزشکی همراه بیماران، در تمام شاخه‌های پزشکی پاسخگوتر نماید. شمار زیادی از بیماران روانی به پزشکان غیر روان پزشک مراجعه می‌کنند و بخش زیادی از اختلالات سوماتیک تحت تاثیر عوامل سایکولوژیکال قرار دارد. هدف از این پژوهش، ارزیابی نگرش دانشجویان رشته‌ی پزشکی نسبت به روان پزشکی و هم‌چنین تاثیر گذراندن بخش روان‌پزشکی روی نگرش دانشجویان پزشکی بود.*

روش بررسی: *۱۴۴ دانشجو در مقاطع فیزیوپاتولوژی، استاجری واینتری در دانشگاه علوم پزشکی زنجان با پر کردن پرسش‌نامه در پژوهش شرکت داده شدند. در این مطالعه یک ارزیابی کلی از نگرش دانشجویان پزشکی به حسب مقاطع تحصیلی بدست آمد. هم‌چنین در مقطع استاجری، دانشجویان به دو گروه تقسیم شدند، یک گروه، کسانی که بخش روان‌پزشکی را نگذرانده بودند و یک گروه کسانی که بخش روان‌پزشکی را گذرانده بودند و نگرش این دو گروه با هم مقایسه شد.*

یافته‌ها: *دانشجویان در کل با نمره‌ی میانگین ۸۰/۷۴ نگرش مطلوبی نسبت به روان پزشکی نشان دادند (نمره‌ی خنثی ۷۲) بهبود در نگرش دانشجویان با افزایش تمایل شغلی به روان‌پزشکی همراهی داشت ($P: ۰/۰۱، n:۱۴۴$). هم‌چنین در مقایسه بین دو گروه استاجری، نشان داده شد گذراندن بخش روان‌پزشکی موجب افزایش نگرش دانشجویان پزشکی نسبت به روان پزشکی شده است ($P:۰/۰۱۵، n:۵۷$).*

نتیجه‌گیری: *این پژوهش اثر مثبت آموزش روان پزشکی روی نگرش دانشجویان نسبت به روان پزشکی را تایید کرد. بنابراین آموزش روان‌پزشکی در دانشکده‌ی پزشکی، پزشکان آینده را نسبت به نیازهای روان شناختی بیماران پاسخگوتر می نماید.*

واژگان کلیدی: نگرش، دانشجویان پزشکی، روان‌پزشکی

مقدمه

برخورد مناسب با آشفتگی‌های روانی و مهارت‌های تشخیصی و درمانی اختلالات روان پزشکی، در همه شاخه‌های پزشکی مهم است. نگرش مثبت نسبت به روان پزشکی می‌تواند پزشکان را در همه شاخه‌های پزشکی در مواجهه با نیازهای روانی و بیماری‌های مرتبط با روان پزشکی، آماده‌ی پاسخ گویی کند. تعداد زیادی از بیمارانی که از نظر روانی مشکل دارند، به پزشکان غیر روان‌پزشک مراجعه می‌کنند و بسیاری از بیماری‌های جسمانی متاثر از اختلالات روان‌پزشکی هستند (۱). مطالعات مختلفی در مورد نگرش دانشجویان پزشکی نسبت به روان‌پزشکی در کشورهای مختلف انجام شده است، ولی مطالعات کمی، نگرش دانشجویان پزشکی را بر حسب مقاطع مختلف تحصیلی سنجیده‌اند. ما در این

۱- متخصص اعصاب و روان، استادیار دانشگاه علوم پزشکی زنجان، مرکز تحقیقات متابولیک

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-28]

مطالعه علاوه بر مقایسه‌ی نگرش گروهی که بخش روان‌پزشکی را گذرانیده بودند با گروهی که بخش روان‌پزشکی را نگذرانده بودند، نگرش دانشجویان پزشکی را بر حسب مقاطع مختلف تحصیلی سنجیدیم. طی مطالعاتی نگرش دانشجویان پزشکی نسبت به روان‌پزشکی در کشورهای دیگر مورد پژوهش قرار گرفته است. چندین مطالعه که در گذشته انجام شده است. نشان می‌دهد که دانشجویانی که بخش روان‌پزشکی را گذرانیده‌اند، نگرش مثبتی به این رشته پیدا کرده‌اند، اگرچه برخی دیگر از مطالعات تغییرات قابل اندازه‌گیری را نشان نداده‌اند (۳و۲). نشان داده شده است که نگرش مثبت نسبت به روان‌پزشکی به طور واضح با علاقه به انتخاب این رشته به عنوان شغل آینده مرتبط می‌باشد (۴و۲). مطالعات گذشته اثبات کرده است که همراه با بیشتر شدن میزان تمایل به این رشته، یک افزایش در تعداد دانشجویانی که به طور اختصاصی به این رشته وارد می‌شوند و احتمال انتخاب این رشته به عنوان شغل آینده وجود دارد (۶و۵). همین طوردانشجویان دختر پزشکی نسبت به دانشجویان پسر تمایل بیشتری نسبت به این رشته و علاقه بیشتر برای انتخاب این رشته به عنوان شغل آینده داشتند (۴و۲). در بررسی‌ها دیده شده که روان‌پزشکان در مقایسه با دیگر پزشکان، قبل از ورود به رشته‌ی پزشکی از لحاظ قابلیت‌های گفتاری و اطلاعات عمومی، نمره‌های بالاتری را کسب کرده‌اند (۸و۷). در سال‌های اخیر یک تحول بنیادی و انقلابی در سیستم‌های مراقبتی و تدابیر درمانی بیماری‌های روانی ایجاد شده است، ولی برخی مطالعات، گرایش منفی مردم نسبت به روان پزشکی و بیماری‌های روانی را نشان داده‌اند. یک فاصله عمیق بین اعتقادات مردم و اطلاعات و آگاهی‌های روان‌پزشکی وجود دارد (۱۳). در طول ۱۵ سال اخیر، یک افزایش در گرایش مقالات بین المللی به این مورد که تشدید برنامه‌های آموزشی روان پزشکی و تشدید سخت‌گیری‌ها منجر به تحت تاثیر قرار دادن نگرش دانشجویان پزشکی نسبت به روان پزشکی شده، وجود داشته است. بیشتر دانشجویان، تحت تاثیر تشدید برنامه‌های آموزشی روان پزشکی در مورد نگرش دانشجویان پزشکی نسبت به بخش روان‌پزشکی، تحریک‌پذیر شده‌اند، و به همین خاطر یک سیر نزولی آهسته، در درصد دانشجویانی که روان‌پزشکی را به عنوان تخصص آتی، به خصوص در آمریکا و کانادا انتخاب می‌کنند، وجود داشته است. برنامه‌های آموزشی روان‌پزشکی مورد این انتقاد قرار گرفته‌اند که با بی‌احتیاطی و بی‌مسئولیتی نسبت به این رشته علمی، مسبب اصلی ایجاد یک نگرش منفی نسبت به این رشته شده‌اند، اما از سوی دیگر، چندین مطالعه نشان داده‌است که، نگرش دانشجویان پزشکی نسبت به روان پزشکان، درمان‌های روان‌پزشکی، بیماری‌های روان‌پزشکی و به طور کلی نسبت به روان‌پزشکی، پس از یک دوره‌ی آموزشی روان پزشکی، به طور مشخصی به سمت مثبت سوق پیدا کرده است (۱۴).

روش بررسی

این مطالعه بر روی دانشجویان رشته‌ی پزشکی در مقاطع فیزیوپاتولوژی، کارآموزی و کارورزی که در دانشکده‌ی پزشکی زنجان مشغول به تحصیل بودند و از طریق پرسش نامه‌ای که شامل ۳۰ سوال شامل خصوصیات دموگرافیک دانشجویان و پرسش‌نامه‌ی نگرش نسبت به روان‌پزشکی (Attitude to Psychiatry Questionnaire) بود، انجام شد. در ابتدا این پرسش‌نامه‌ی توسط دو تن از اساتید بخش روان‌پزشکی بیمارستان شهید بهشتی زنجان به فارسی ترجمه شد و پس از تائید استاد زبان جهت به دست آوردن Reliability بین ۲۰ نفر از دانشجویان به طور تصادفی پخش شد که Reliability برای سوالات ۸۰ درصد به دست آمد که نشان می‌دهد هم بستگی بین سوالات در حد قابل قبول بوده و قادر به ارزیابی دقیق نگرش دانشجویان پزشکی می‌باشد و در مطالعات جداگانه‌ای میزان ضریب آن‌ها برای مجموعه‌ی

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-28]

سوالات پس از حذف هر سوال انجام شد که میانگین مقادیر به دست آمده در حدود ۷۹ تا ۸۰ درصد بود و نتیجه‌ی به دست آمده بیان‌گر هماهنگی درونی سوالات در حد قابل قبول می‌باشد. از ۱۵۰ پرسش‌نامه توزیع شده، ۱۴۴ پرسش‌نامه برگشت داده شد. پرسش‌نامه‌ی مذکور شامل ۲۴ سوال می‌باشد که به صورت دسته‌های منسجم ارایه شده ولی به طور تصادفی پشت سر هم قرار گرفته‌اند. این سوالات تمایل کلی به روان‌پزشکی، مفید بودن درمان‌های روان‌پزشکی نقش و عمل کرد روان‌پزشکان، سوء استفاده‌های احتمالی از این رشته و انتقادات اجتماعی در مورد روان‌پزشکی را می‌سنجند و در بسیاری از مطالعات بین المللی به کار گرفته شده است و درجه‌ی اعتبار و اطمینان خود را اثبات کرده است. در قسمت دوم مطالعه، دانشجویان کارآموزی به دو گروه تقسیم شدند، گروهی که بخش روان‌پزشکی را گذرانده بودند و گروهی که این بخش را نگذرانده بودند نگرش این دو گروه نسبت به روان‌پزشکی با هم مقایسه شد. در این بررسی از شیوه‌ی محاسبه هم بستگی درونی کرونباخ استفاده گردید و با استفاده از روش لیکرت (Likert Scale) که برای سوالات طرح شده، پنج گزینه کاملا موافقم، موافقم، نظری ندارم، مخالفم، کاملا مخالفم مورد استفاده قرار گرفت. تجزیه و تحلیل اطلاعات از طریق نرم‌افزار MINITAB و SPSS انجام شد با توجه به این که هر سوال می‌تواند مقادیر عددی بین ۱ تا ۵ داشته باشد و پرسش نامه‌ی «نگرش نسبت به روان‌پزشکی» شامل ۲۴ سوال است نمره این پرسش نامه بین ۲۴ تا ۱۲۰ می‌باشد. ما در این پرسش نامه مقدار ۷۲ را به عنوان نمره خنثی و مقادیر عددی بالاتر از ۷۲ را به عنوان نگرش مثبت نسبت به روان‌پزشکی، معیار قرار دادیم.

یافته‌ها

یک صد و چهل و چهار نفر (۹۶ درصد) از ۱۵۰ نفری که پرسش‌نامه را دریافت کرده بودند به سوالات پرسش‌نامه جواب دادند. میانگین سنی افراد شرکت کننده در مطالعه ۲۲/۹۶ بود. ۳۲/۶ درصد شرکت کنندگان در این مطالعه مرد و ۶۴/۷ درصد آن‌ها زن بودند. ۱۷/۴ درصد (۲۵ نفر) دانشجویان در مقطع فیزیوپاتولوژی، ۳۹/۶ درصد (۵۷ نفر) در مقطع استاجری و ۴۳/۱ درصد (۶۲ نفر) در مقاطع اینترنی مشغول به تحصیل بودند. در مقطع استاجری ۵۲ درصد (۳۰ نفر) بخش روان‌پزشکی را گذرانده بودند و ۴۸ درصد (۲۷ نفر) بخش روان‌پزشکی را نگذرانده بودند. ۷۳/۶ درصد افراد شرکت کننده مجرد، ۲۵ درصد متاهل و ۱/۴ درصد مطلقه بودند. میانگین نمره‌ی نگرش کل دانشجویان نسبت به روان پزشکی، ۸/۵۸± ۸۰/۴۷ به دست آمد. ۸۲/۳ درصد (۱۲۰ نفر) از شرکت کنندگان در کل، نگرش مثبت نسبت به روان‌پزشکی داشتند. نمره‌ی نگرش دانشجویان مرد نسبت به رشته‌ی روان‌پزشکی ۸/۷۶±۸۱/۷۲ و نمره‌ی نگرش دانشجویان زن نسبت به رشته‌ی روان‌پزشکی، ۸/۴۷±۷۹/۸۷ بود (P=۰/۲۲۷) ۸۳ درصد دانشجویان مرد و ۸۳/۵ درصد دانشجویان زن نگرش مثبت نسبت به رشته‌ی روان‌پزشکی داشتند. (P=۰/۹۳۷) نمره‌ی نگرش دانشجویان نسبت به رشته‌ی روان‌پزشکی در مقطع فیزیوپاتولوژی ۵/۴۴±۸۳/۵۶، در مقطع استاجری ۸/۰۷±۸۰/۱۲ و در مقطع اینترنی ۹/۸۰±۸۰/۴۷ بود. (P=۰/۱۲۸). ۹۶ درصد دانشجویان مقاطع فیزیوپاتولوژی، ۸۶ درصد دانشجویان مقطع استاجری و ۷۵/۸ درصد دانشجویان مقطع اینترنی، نگرش مثبت نسبت به رشته‌ی روان پزشکی داشتند. (P=۰/۰۵۲). در بین دو گروه استاجری میانگین نمره‌ی نگرش، در گروهی که بخش روان‌پزشکی را گذرانده بودند، ۴/۹۶±۸۳/۷۴ بود. در صورتی که میانگین نمره‌ی نگرش در گروهی که بخش روان‌پزشکی را نگذرانده بودند، ۹/۰۳±۷۷/۰۳ بود (P=۰/۰۰۱). درصد نگرش مثبت در گروهی که بخش روان‌پزشکی را گذرانده بودند، ۹۶/۳ درصد (۲۶ نفر) بود در صورتی که درصد نگرش مثبت در گروهی که بخش روان‌پزشکی را نگذرانده بودند، ۷۶/۷ درصد (۲۳ نفر) بود. (P=۰/۰۳۳) در مقایسه با دانشجویان مقطع

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-28]

استاجری که بخش روان‌پزشکی را نگذرانده بودند، دانشجویانی که بخش روان‌پزشکی را گذرانده بودند، در ۱۱ مورد از ۲۴ سوال پرسش نامه به شکل معنی‌داری نگرش مثبت‌تری پیدا کرده بودند (جدول۲). میانگین نمره‌ی نگرش در مورد ویژگی‌های کلی رشته‌ی روان‌پزشکی، (سوال ۱ تا ۳) در گروهی که بخش روان‌پزشکی را گذرانده بودند، ۳/۵۹ و در گروهی که بخش روان‌پزشکی را نگذرانده بودند، ۳/۱۶ بود (جدول۳) (P=۰/۰۵۶). میانگین نمره‌ی نگرش در مورد اثربخشی رشته‌ی روان‌پزشکی (سوال ۴تا۷)، در گروهی که بخش روان‌پزشکی را گذرانده بودند، ۳/۶۰ و در گروهی که بخش روان‌پزشکی را نگذرانده بودند، ۳/۳۳ بود (جدول۳) (P=۰/۰۷۳).

جدول ۱: درصد پاسخ کلیه‌ی دانشجویان به سوالات پرسش نامه (تعداد دانشجویان:۱۴۴ نفر)

	سوالات	موافق	بی نظر	مخالف
۱	در سال‌های اخیر روان‌پزشکی در زمینه شناخت اسکیزوفرنی، افسردگی و درمان دارویی آن‌ها پیشرفت‌های قابل ملاحظه‌ای کرده است.	۵۵/۶	۲۴/۳	۲۰/۱
۲	روان‌پزشکی از آن دسته رشته‌های پزشکی است که به‌سرعت درحال گسترش است.	۴۶/۵	۲۵/۷	۲۷/۸
۳	روان‌پزشکی یک رشته غیر علمی و غیر دقیق است.	۲۰/۸	۲۰/۸	۵۸/۳
۴	اگر فردی از خانواده من دچار آشفتگی روانی شود و روبه بهبودی نرود، به او یک روان پزشک معرفی می‌کنم.	۸۱/۳	۹/۷	۹
۵	مشاوره روان‌پزشکی برای بیماران جراحی و داخلی فقط در موارد نادر مفید است.	۳۴/۷	۱۷/۴	۴۷/۹
۶	با روش‌های فعلی درمان اکثر بیماران دچار اختلالات روانی بهبود می‌یابند.	۱۳/۹	۳۴	۵۲/۱
۷	من قبول دارم که روان‌درمانی مفید است.	۸۶/۱	۶/۹	۶/۹
۸	گذراندن دوره روان‌پزشکی، فقط هدر دادن وقت است.	۱۵/۳	۵/۶	۷۹/۲
۹	پزشکان امروز وقت کافی جهت سروکله زدن با مشکلات عاطفی بیماران را ندارند.	۵۴/۹	۹/۷	۳۵/۴
۱۰	صرف نظر از برخی استثناها، روان‌شناسان بالینی و مددکاران اجتماعی مانند روان‌پزشکان صلاحیت کارکردن با بیمارانی که از نظر عاطفی آشفته هستند دارند.	۳۱/۳	۳۱/۳	۳۷/۵
۱۱	روان‌پزشکان بهتر از اکثر پزشکان می‌توانند با مردم ارتباط برقرار کرده و آن‌ها را درک کنند.	۳۶/۸	۲۳/۶	۳۹/۶
۱۲	روان‌پزشکان تفکر روشنی ندارند.	۱۳/۹	۵۸/۳	۲۷/۸
۱۳	روان‌پزشکان وقتی روان‌پزشکی را تدریس می‌کنند معمولا احساس شرمندگی می‌کنند.	۱۰/۴	۲۵	۶۴/۶
۱۴	روان‌پزشکان معمولا رفتار انسان‌ها را بیش از حد تحلیل کنند.	۶۸/۱	۱۸/۱	۱۳/۹
۱۵	روان‌پزشکان به دفعات از قدرت قانونی خود جهت بستری‌کردن بیمارانی که نمی‌خواهند بستری شوند، سوءاستفاده می‌کنند.	۹	۳۴/۷	۵۶/۳
۱۶	روان‌پزشکان از یک طرف زمان زیادی را جهت ویزیت بیمارانی صرف می‌کنند که نیازی به کمک روان پزشکان ندارند و از طرف دیگر به بیمارانی که نیاز زیادی به آن‌ها دارند، بی‌توجه‌اند.	۱۳/۹	۲۷/۸	۵۸/۳
۱۷	عوارض منفی درمان‌های روان‌پزشکی بیشتر از سودمندی و اثر بخشی آن هاست.	۱۸/۱	۳۱/۹	۵۰
۱۸	به طور متوسط روان‌پزشکان نسبت به دیگر پزشکان درآمد کمتری دارند.	۱۶	۲۷/۸	۵۶/۳
۱۹	در میان تخصص‌های رشته پزشکی، روان‌پزشکی از مقام بالایی برخوردار است.	۲۵/۷	۳۱/۹	۴۲/۴
۲۰	اکثر استادان غیر روان‌پزشک من در دانشکده پزشکی، منتقد روان‌پزشکی هستند.	۱۵/۳	۲۹/۹	۵۴/۹
۲۱	اگر یکی از دانشجویان علاقه مند به انتخاب این رشته به عنوان حرفه آینده خود باشد دیگر دانشجویان با اساتید سعی می‌کنند او را منصرف کنند.	۲۲/۲	.۲۵	۵۲/۸
۲۲	اگر یک دانشجو علاقه خود را به رشته روان‌پزشکی بیان کند، بلافاصله در معرض این تهمت قرار می‌گیرد که روان‌پزشکان افرادی عجیب و غریب یا عصبی هستند.	۳۴/۷	۲۲/۲	۴۳/۱
۲۳	روان‌پزشکی رشته جذابی است چون نسبت به دیگر تخصص‌های پزشکی دیدگاه عقلانی و ذهنی بیشتری دارد و شامل بسیاری از عرصه‌های دیگر علوم مثل زیست شناسی، جامعه شناسی، تاریخ، فلسفه و ادبیات است.	۵۹/۷	۲۴/۳	۱۶
۲۴	دوره‌های روان‌پزشکی بیش از حد آسان هستند و باید از نظر دشواری هم سطح دیگر دوره شود.	۱۳/۹	۲۵/۷	۶۰/۴
۲۵	آیا شما برنامه‌ای برای انتخاب رشته روان‌پزشکی به عنوان شغل آینده دارید؟	۲۱/۵	۵۳/۵	۲۵

سوالات ۴،۷،۸ بیشترین امتیاز و سوالات ۶،۲۰ و۲۴ کمترین امتیاز را کسب کردند. P-value:۰/۰۰۱

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-28]

جدول ۲: درصد پاسخ موافق و مخالف به سوالات در دوره استاجری بر حسب گذراندن و نگذراندن بخش روان‌پزشکی

	سوالات	P-value	نگذرانده(۳۰ نفر)		گذرانده(۲۷ نفر)	
			موافق	مخالف	موافق	مخالف
۱	در سال‌های اخیر روان‌پزشکی در زمینه شناخت اسکیزوفرنی، افسردگی و درمان دارویی آن‌ها پیشرفت‌های قابل ملاحظه‌ای کرده است.،	۰/۰۹۵	۴۰	۲۰	۶۳	۳/۷
۲	روان‌پزشکی از آن دسته رشته‌های پزشکی است که به‌سرعت درحال گسترش است.	۰/۸۱۸	۴۰	۲۰	۴۸/۱	۱۸/۵
۳	روان‌پزشکی یک رشته غیر علمی و غیر دقیق است.	۰/۰۰۱	۴۶/۷	۵۳/۳	۰	۴۸/۱
۴	اگر فردی از خانواده من دچار آشفتگی روانی شود و روبه بهبودی نرود، به او یک روان پزشک معرفی می‌کنم.	۰/۰۰۴	۶۶/۷	۱۳/۳	۱۰۰	۰
۵	مشاوره روان‌پزشکی برای بیماران جراحی و داخلی فقط در موارد نادر مفید است.	۰/۳۶۰	۲۳/۳	۵۰	۴۰/۷	۴۰/۷
۶	با روش‌های فعلی درمان اکثر بیماران دچار اختلالات روانی بهبود می‌یابند.	۰/۰۵۱	۶/۷	۴۰	۱۴/۸	۶۳
۷	من قبول دارم که روان‌درمانی مفید است.	۰/۰۱۵	۷۳/۳	۲۰	۱۰۰	۰
۸	گذراندن دوره روان‌پزشکی،فقط هدر دادن وقت است.	۰/۱۷۳	۶/۷	۷۳/۳	۷/۴	۸۸/۹
۹	پزشکان امروز وقت کافی جهت سروکله زدن با مشکلات عاطفی بیماران را ندارند.	۰/۴۹۰	۶۰	۲۶/۷	۷۴/۱	۱۴/۸
۱۰	صرف نظر از برخی استثناها، روان‌شناسان بالینی و مددکاران اجتماعی مانند روان‌پزشکان صلاحیت کارکردن با بیمارانی که از نظر عاطفی آشفته هستند دارند.	۰/۸۳۰	۳۶/۷	۳۰	۴۰/۷	۳۳/۳
۱۱	روان‌پزشکان بهتر از اکثر پزشکان می‌توانند با مردم ارتباط برقرار کرده و آن‌ها را درک کنند.	۰/۲۸۱	۳۳/۳	۴۶/۷	۳۳/۳	۲۹/۶
۱۲	روان‌پزشکان تفکر روشنی ندارند.	۰/۰۹۰	۳۰	۲۳/۳	۷/۴	۲۵/۹
۱۳	روان‌پزشکان وقتی روان‌پزشکی را تدریس می‌کنند معمولا احساس شرمندگی می‌کنند.	۰/۰۰۳	۶/۷	۵۳/۳	۳/۷	۹۲/۶
۱۴	روان‌پزشکان معمولا رفتار انسان‌ها را بیش از حد تحلیل کنند.	۰/۱۵۴	۶۶/۷	۶/۷	۸۱/۵	۱۱/۱
۱۵	روان‌پزشکان به دفعات از قدرت قانونی خود جهت بستری‌کردن بیمارانی که نمی‌خواهند بستری شوند، سوء استفاده می‌کنند.	۰/۰۰۱	۱۰	۱۶/۷	۳/۷	۶۶/۷
۱۶	روان‌پزشکان از یک طرف زمان زیادی را جهت ویزیت بیمارانی صرف می‌کنند که نیازی به کمک روان پزشکان ندارند و از طرف دیگر به بیمارانی که نیاز زیادی به آن‌ها دارند، بی‌توجه اند.	۰/۰۰۷	۲۰	۲۶/۷	۱۴/۸	۶۶/۷
۱۷	عوارض منفی درمان‌های روان‌پزشکی بیشتر از سودمندی و اثر بخشی آن‌هاست.	۰/۰۰۳	۱۰	۳۶/۷	۱۸/۵	۷۰/۴
۱۸	به طور متوسط روان‌پزشکان نسبت به دیگر پزشکان درآمد کمتری دارند.	۰/۰۲۲	۱۶/۷	۳۶/۷	۱۴/۸	۷۰/۴
۱۹	درمیان تخصص‌های رشته پزشکی، روان‌پزشکی از مقام بالایی برخوردار است.	۰/۴۶۷	۱۳/۳	۵۳/۳	۱۸/۵	۳۷
۲۰	اکثر استادان غیر روان‌پزشک من در دانشکده پزشکی، منتقد روان‌پزشکی هستند.	۰/۲۷۵	۲۶/۷	۳۳/۳	۲۵/۹	۵۱/۹
۲۱	اگر یکی از دانشجویان علاقمند به انتخاب این رشته به عنوان حرفه آینده خود باشد دیگر دانشجویان یا اساتید سعی می‌کنند او رامنصرف کنند.	۰/۰۰۱	۳۳/۳	۲۶/۷	۳/۷	۷۰/۴
۲۲	اگر یک دانشجو علاقه خود را به رشته روان‌پزشکی بیان کند،بلافاصله در معرض این تهمت قرار می‌گیرد که روان‌پزشکان افرادی عجیب و غریب یا عصبی هستند.	۰/۰۰۸	۴۰	۴۶/۷	۲۲/۲	۲۵/۹
۲۳	روان‌پزشکی رشته جذابی است چون نسبت به دیگر تخصص‌های پزشکی دیدگاه عقلانی و ذهنی بیشتری دارد و شامل بسیاری از عرصه‌های دیگر علوم مثل زیست شناسی، جامعه شناسی، تاریخ، فلسفه و ادبیات است.	۰/۵۲۱	۵۳/۳	۲۶/۷	۴۴/۴	۲۲/۲
۲۴	دوره‌های روان‌پزشکی بیش از حد آسان هستند و باید از نظر دشواری هم سطح دیگر دوره شود.	۰/۱۲۷	۱۰	۶۳/۳	۰	۵۵/۶

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-28]

جدول ۳: مقایسه‌ی میانگین نمره‌ی نگرش نسبت به روان‌پزشکی در دوره استاجری بر حسب گذراندن دوره روان‌پزشکی

سوالات	گذراندن بخش	میانگین نمره نگرش	انحراف معیار	P-value
ویژگی‌های کلی رشته روان‌پزشکی (سوال۱-۳)	بلی	۳/۵۹	۰/۵۷	۰/۰۵٦
	خیر	۳/۱٦	۰/۹۹	
اثر بخشی (سوال٤-۷)	بلی	۳/٦۰	۰/۳۹	۰/۰۷۳
	خیر	۳/۳۳	۰/٦٦	
شناخت نقش و عمل کرد روان‌پزشکان (سوال۸-۱٤)	بلی	۳/۵۲	۰/۲۹	۰/۰۸۲
	خیر	۳/۳۳	۰/٤۸	
احتمال سوءاستفاده و نقد اجتماع (سوال۱۵-۱۷)	بلی	۳/۵٦	۰/۵۳	۰/۰۰۵
	خیر	۳/۱۱	۰/٦۳	
پاداش‌های حرفه‌ای و شخصی (سوال۱۸-۲٤)	بلی	۳/۳۱	۰/٤٦	۰/۰٤۳
	خیر	۳/۰۷	۰/۳۸	

میانگین نمره‌ی نگرش در مورد شناخت نقش و عمل کرد روان‌پزشکان (سوال ۴ تا۸)، در گروهی که بخش روان‌پزشکی را گذرانده بودند، ۳/۵۲ و در گروهی که بخش روان‌پزشکی را نگذرانده بودند، ۳/۳۳ بود(جدول۳) (P=۰/۰۸۲). میانگین نمره‌ی نگرش در مورد احتمال سوء استفاده و نقد اجتماع در مورد روان پزشکان، (سوال ۱۵تا۱۷) در گروهی که بخش روان‌پزشکی را گذرانده بودند، ۳/۵۶ و در گروهی که بخش روان‌پزشکی را نگذرانده بودند، ۳/۱۱ بود (جدول۳) (P=۰/۰۰۵). میانگین نمره‌ی نگرش در مورد پاداش‌های حرفه‌ای و شغلی، (سوال۱۸تا۲۴) در گروهی که بخش روان‌پزشکی را گذرانده بودند، ۳/۳۱ و در گروهی که بخش روان‌پزشکی را نگذرانده بودند، ۳/۰۷ بود (جدول۳) (P=۰/۰۴۳). در کل ۲۱/۵ درصد دانشجویان (۳۱ نفر) تمایل به انتخاب این رشته به عنوان شغل آینده خود داشتند. ۵۳ درصد دانشجویان، (۷۷ نفر) تمایل به انتخاب این رشته به عنوان شغل آینده خود نداشتند و ۲۵ درصد (۳۶ نفر) شاید در آینده این رشته را به‌عنوان حرفه آینده خود انتخاب می‌کردند.

نمره‌ی نگرش دانشجویانی که تمایل به انتخاب رشته روان‌پزشکی به عنوان شغل آینده داشتند، ۸/۷۸±۸۱/۴۱ بود، نمره‌ی نگرش دانشجویانی که تمایل به انتخاب این رشته به عنوان حرفه آینده نداشتند، ۸/۶۵±۷۸/۶۱ بود و نمره‌ی نگرش دانشجویانی که در انتخاب این رشته به عنوان شغل آینده تردید داشتند، ۷/۵۸±۸۳/۶۶ بود (P=۰/۰۱).

در مورد تمایل شغلی به انتخاب این رشته به عنوان حرفه آینده، ۱۱/۱ درصد گروهی که بخش روان پزشکی را گذرانده بودند، تمایل به انتخاب این رشته به عنوان حرفه آینده داشتند، در صورتی که ۱۳/۳ درصد گروهی که بخش روان‌پزشکی را نگذرانده بودند، تمایل به انتخاب این رشته به عنوان حرفه‌ی آینده داشتند (جدول۵) (P=۰/۱۳۶).

بحث

در این مطالعه بیش از چهار پنجم افراد شرکت کننده (۸۲/۳ درصد) نگرش مثبت به روان پزشکی داشتند. میانگین نمره‌ی نگرش در این مطالعه، ۸/۵ ± ۸۰/۴ بدست آمد. نتایج بدست آمده، تفاوت معنی‌داری را در نگرش نسبت به روان‌پزشکی در بین دانشجویان پسر و دختر نشان نداد. این نتیجه، برخلاف نتیجه‌ی مطالعاتی بود که عنوان کرده بودند، دانشجویان دختر نسبت به دانشجویان پسر نگرش مثبت‌تری نسبت به روان‌پزشکی دارند (۲۰و۱۶،۴،۲). در برخی مطالعات

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-28]

نیز تفاوتی در نگرش نسبت به روان‌پزشکی بین دانشجویان پسر و دختر مشاهده نشده بود(۲۷و۱۸،۲۴). تفاوت واضحی در نگرش نسبت روان‌پزشکی بر حسب وضعیت تاهل و سن مشاهده نشد. نتایج به دست آمده نشان داد که درصد دانشجویانی که نگرش مثبت به روان‌پزشکی داشتند با افزایش مقطع کاهش یافت (P=۰/۰۵۲). به‌طور کلی بیشترین نگرش مثبت درباره‌ی اثر بخشی رشته‌ی روان‌پزشکی و کمترین نگرش مثبت نسبت به پاداش‌های حرفه‌ای و شخصی بود. اکثر دانشجویان موافق اثرات درمانی روان پزشکی بودند و موافق این نکته که در صورت بروز مشکل برای یکی از اعضای خانواده خود، او را به یک روان‌پزشک ارجاع می‌دهند. هم چنین اکثریت با مفید بودن روش های درمانی موافق بودند و موافق بودند که آموزش روان‌پزشکی برای آینده کاری آن‌ها مفید است (جدول۱).

در قسمت دوم مطالعه، در مقطع استاجری نگرش گروهی که بخش روان‌پزشکی را گذرانده بودند، با گروهی که بخش روان پزشکی را نگذرانده بودند، سنجیده شد. این مطالعه نشان داد، گذراندن دوره‌ی روان‌پزشکی باعث افزایش نگرش مثبت دانشجویان پزشکی نسبت به روان پزشکی شده است. این مطالعه نتایج مطالعات قبلی مبنی بر اثرات مثبت گذراندن دوره‌ی روان‌پزشکی بر روی نگرش دانشجویان پزشکی نسبت به روان‌پزشکی را تایید کرد (۲۱و۲۰،۱۹،۱۷،۱). نمره‌ی نگرش در گروهی که بخشی روان‌پزشکی را گذرانده بودند نسبت به گروهی که بخش روان‌پزشکی را نگذرانده بودند، به شکل معنی‌داری به سمت مثبت سوق پیدا کرد (P=۰/۰۰۱) هم چنین درصد افرادی که نگرش مثبتی نسبت به روان‌پزشکی داشتند، در گروهی که بخش روان پزشکی را گذرانده بودند، نسبت به گروهی که بخش روان‌پزشکی را نگذرانده بودند، به صورت معنی‌داری بیشتر بود (P=۰/۰۳). در ضمن، به شکل معنی‌داری نگرش دانشجویان در مورد احتمال سوء استفاده و نقد اجتماع و پاداش‌های حرفه‌ای و شخصی در گروهی که بخش روان‌پزشکی را گذرانده بودند، مثبت‌تر شده بود. این مطالعه، نتیجه‌ی مطالعات قبلی، مبنی بر این نکته که تمایل شغلی به انتخاب این رشته به عنوان شغل آینده، با نگرش مثبت به این رشته مرتبط است را تایید کرد (۲۷و۲،۴،۲۰). در این مطالعه گذراندن بخش روان‌پزشکی موجب افزایش تمایل شغلی به انتخاب این رشته به عنوان حرفه‌ی آینده نشد. این نتیجه در راستای برخی مطالعات که گذراندن دوره‌ی روان‌پزشکی موجب افزایش تمایل شغلی به این رشته نشده بود، می‌باشد (۲۲و۱۹،۱۶) و بر خلاف نتیجه‌ی مطالعاتی بود که نشان می‌داد، گذراندن بخش روان‌پزشکی موجب افزایش تمایل شغلی به انتخاب این رشته به عنوان حرفه‌ی آینده شده است (۲۹و۲۷،۲۰،۶،۵).

نتیجه‌گیری

این مطالعه نشان داد که تغییر در نگرش‌ها، وابسته به تعاملات پیچیده بین آگاهی از پیشرفت‌های رشته‌ی روان‌پزشکی، اثرات بالقوه‌ی درمانی روان پزشکی، آموزش نقش روان‌پزشکان در درمان، کاهش نگرانی درباره‌ی سوء استفاده‌های احتمالی و نقد اجتماعی در مورد روان‌پزشکی می‌باشد. پیشنهاد می‌شود برای به دست آوردن نتیجه‌ی دقیق‌تر چنین مطالعه‌ای در یک دوره‌ی زمانی طولانی‌تر و در طی گذراندن مقاطع مختلف تحصیلی برای هر دانشجو به صورت فردی سنجیده شود. هم چنین برای ارزیابی بیشتر و کامل‌تر می‌توان نگرش دانشجویان پزشکی را با نگرش دانشجویان دیگر رشته‌های پزشکی و یا حتی دیگر افراد جامعه مقایسه کرد که به نوعی نشان دهنده‌ی تفاوت‌ها و شباهت‌ها بین گروه آموزش دیده‌ی پزشکی با افراد جامعه خواهد بود و می‌تواند در سیاست گذاری‌های کلی در امر آموزش افراد عادی جامعه و نگرش آن‌ها نسبت به روان پزشکی مفید باشد.

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-28]

منابع

1- Nielsen A, Eaton JS. Medical student's attitude about psychiatry. *Archives of General Psychiatry*. 1998; 38(10): 1144-54.

2- Wolton Hj Personality correlates of a career interest in psychiatry. *Br of Psychiatry*. 1969; 115(519): 211-19.

3- Galletly CA, Schrader GD, Chesterman HM, Tsurtos G. Medical student's attitude to psychiatry. Lack of effect of psychiatric hospital experience. *Med Edu.* 1995; 29(9): 449-51.

4- Galka SW, Perkins DW, Butler N, Griffith DA, Schmetzer AD, Avirrappatta G, Lafuze JE. Medical student attitudes toward mental disorders before a psychiatric rotation. *Academic Psychiatry*. 2005; 29: 357-61.

5- Pan FC, Lee WH, Lieh-Mak F. Psychiatry as compared to other career choices: a survey of Medical students in Hong Kong. *Med Edu.* 1990; 24(3): 251-7.

6- Wiessman SH, Haynes Q, Killiam CD, Robinowitz C. Anodal to determine the influence of medical school on student's career choices. Psychiatry, a case study. *Acad Med*. 1994; 69(1): 58-9.

7- Sieles FS, Vergare MJ, Hojat MQ, Gonnella JS. Academic performance of psychiatric compared to other specialties before, during, and after medical school. *AMJ of Psychiatry*. 2004; 161(8): 1477-82.

8- Regir OA, Goldberg ID, Taube CA. The de facto US mental Health services system: A Public Health perspective. *Arch Gen Psychiatry*. 1978; 35(6)385-693.

۹- پور افکاری نصرت الله (ترجمه)، خلاصه روان پزشکی علوم رفتاری- روان پزشکی بالینی، جلد سوم تهران، انتشارات شهر آشوب، ۱۳۸۳

۱۰- عظیمی سیروس، اصول روان پزشکی عمومی، انتشارات صفار،۱۳۷۰.

۱۱- حاجی آقاجانی سعید، علی اسدی نوقانی احمد، فصل پنجم، بهداشت روان، انتشارات بشری، ۱۳۷۸.

12- Mino Y, Yasuda N, Kana Zawa S, Inouse S. Effects of medical education on attitudes to war mental illness among medical students. *Acta Med Okoyama*. 2000; 54(3): 127-32.

13- Misk S, Turan T. Change in Medial student's opinions and Attitude to words medical illness. *MEJFM*. 2003; 131-9.

14- Garyfallos G, Adamopoulou A, Lavrentiadis G, Giou zepas J, Parashos A, Dimitriou E, Medical student's attitude Toward Psychiatry in Greece. *Academic Psychiatry.* 1998; 22: 92-7.

15- Feldman Th. Medical students attitudes toward psychiatry and mental disorders. *Academic Psychiatry* 2005; 22: 4.

16- Mc Purland M, Noble LM, Living store G, Manus C. The effect of Psychiatry as a career. *Med Edu.* 2003; 37(5): 447-54.

17- AL- Ansari A, Alasadadi A. Medical student's attitude about psychiatry. *Archives of General* Psychiatry 1998; 38(10): 1144-54.

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-28]

18- Mohaghegh H, Birashk B. Medical student's attitudes toward psychiatry word at Iran University of Medial Science. *Andishe va Raftar*. 1995; 2(1-2): 48-54.

19- Tharyan P, John T, Tharyam A, Braganza D. Attitudes of tomorrow's doctors toward mental illness among medical students: A Five year follow-up study. *Acta Med okoyama*. 2000; 54(3): 127-32.

20- Samimi M, Norozi A. The Effect of psychiatry clerkship on fifth year medical student's attitude toward psychiatry and their intention to pursue psychiatry as a career. *Iranian J Psychiatry*. 2006; 98-103.

21- Bulhena A, Pailhez G, Coll J, Balon R. Change the attitudes towards psychiatry among Spanish medical students during training in psychiatry. *EurJPsychiat*.2005; 19: 79-87.

22- Pan Pc, Lee WH, Lieh-Mark F. Psychiatry as compared to other career choices: A survey of medial students in Hong Kong. *Med Edu*. 1990; 24(3): 251-7.

23- Galaezzi GM, Sacchi C, Corcip, Factor affecting the choice of psychiatry as a specialty: An Italian study. *Academic Psychiatry*. 2003; 24: 74-81.

24- Singh SP, Baxter H, Standen P, Duggan C. Changing the attitudes of "tomorrow" s doctors toward mental illness and psychiatry: A comparison of two teaching Methods *Med Eda*. 1998; 32(2): 115-20.

25- Balon R, Franchini GR, Frecman PS, Hassenfeld IR, Keshavan MS, Yodor E. Medical Student's attitudes and views of psychiatry. *Academic Psychiatry*. 1999; 23: 30-36.

26- Clordy JA, Thrush CR, Gttenberger VT, Goodrich ML, Burton RPD. The junior year psychiatry clerkship and medical student's interest in psychiatry. *Academic Psychiatry*. 2000; 24: 35-40.

27- Glynn Sh, Reilly M, Analos G, Marnnion L, Carney PA. Attitudinal change toward psychiatry during undergraduate medical training in Ireland. *Ir j Psych Med*. 2006; 32(4): 131-3.

28- Kuhnigk O, Stebel B, Schilauske J. Attitudes of medial student's toward psychiatry: Effect of training, courses in psychiatry, psychiatric experience and gender. *Advances in health sciences education*. 2007; 12: 87-101

29- Burra P, Waldro JJ. The ATP 30 scale for measuring medical student's attitudes to psychiatry. *Med Edu*. 1982; 16(1): 31-3.

30- Baxter H, Singh SP, Standen P, Duggan C. The attitudes of tomorrow's doctor toward psychiatry and mental illness: changes during the find undergraduate year. *Med Eda*. 2001; 35: 381-3.

31- Zavareh A, Attari A, Sartip pour M. Evaluation of nurses attitude's toward mental health. *J of Med sics of Isfahan Med uni*. 2004; 3: 210-3.

32- Yazdani M, Rahimian M, Sharifian S. Comparing nursing student's attitudes toward mental illness before and after clinical psychiatric training in Isfahan nursing factually poster presentation, National Gathering of Modern Education in Nursing. 2004.

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-28]

33- Maidment R, Living stone G, Katona C, McParland M, Nobel LM. Change in attitudes to psychiatry and intention to pursue psychiatry as a career in newly qualified doctors: a follow-up of two cohorts of medial students. *Medical Teacher*. 2004;26: 565-9.

34- Pailhez G, Bul bena A, Coll J, Ros S, Balon R. Attitudes and views on Psychiatry: A comparison between Spanish an US medical students. *Academic Psychiatry*. 2005; 29: 22-91.

35- Mehli GS, Prker GB, Parker K,etal. Attitudes toward psychiatry among students entering medical school. *Acta Psychiatry Scand*. 2003;107(6): 424.

[Downloaded from edujournal.zums.ac.ir on 2026-11-28]